

Sygn. akt I PZ 4/11

POSTANOWIENIE

Dnia 5 kwietnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kwaśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z powództwa M. P.

przeciwko Sądowi Okręgowemu w C.

o odszkodowanie z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w przedmiocie wniosku o wyłączenie sędziów Sądu Okręgowego w B.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 kwietnia 2011 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 4 listopada 2010 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2010 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. w sprawie z powództwa M. P. przeciwko Sądowi Okręgowemu w C. o odszkodowanie i ustalenie, po rozpoznaniu apelacji powoda oraz apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w Ż. z dnia 28 października 2009 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił (pkt 1.); oddalił apelację powoda (pkt 2.); zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 2. 730 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3.).

Powód złożył wniosek o uzupełnienie wyroku Sądu Okręgowego. W trakcie postępowania w przedmiocie uzupełnienia wyroku powód złożył wniosek o wyłączenie od rozpoznania wniosku o uzupełnienie wyroku sędziów Sądu Okręgowego w B. We wniosku tym zarzucono brak bezstronności składu orzekającego przejawiający się: w wyrażaniu poglądu o braku potrzeby zamieszczania w protokole rozprawy godziny jej rozpoczęcia i zakończenia; wzywaniu go na rozprawę, która okazała się terminem publikacji wyroku; pozostawienia bez rozpoznania wniosku o losowanie składu orzekającego; braku udzielenia głosu stronom przed zamknięciem rozprawy; ignorowaniu wniosku o sprostowanie oraz uzupełnienie protokołu; pomijaniu milczeniem oczywistych dowodów fałszowania danych statystycznych w pozwanym Sądzie; pomijaniu jako dowodu protestów sędziów przeciwko bezprawiu w Sądzie. W ocenie powoda, ponieważ wniosek dotyczy jawnych i oczywistych naruszeń prawa przez Prezesa Sądu Okręgowego w B. uzasadnia tym samym wyłączenie wszystkich sędziów tegoż Sądu, gdyż sprawy nie powinni rozpoznawać sędziowie poddani władzy Prezesa przewodniczącego składowi orzekającemu, albowiem zachodzi obawa, że nawet ich wewnętrzne poczucie niezawisłości może zderzyć się z rzeczywistością, która ma niewiele wspólnego z prawem i przestrzeganiem zasad godności urzędu.

Wniosek powoda o wyłączenie sędziów Sądu Okręgowego w B. na podstawie art. 52 § 1 k.p.c. rozpoznał Sąd Apelacyjny i postanowieniem z dnia 4 listopada 2010 r. oddalił go. Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że sędziowie Sądu Okręgowego w B. złożyli oświadczenia, że nie znają powoda i nie zachodzą przesłanki z art. 49 k.p.c. do wyłączenia ich od rozpoznania jego sprawy. Ponadto za istotne Sąd Apelacyjny uznał to, że wniosek o wyłączenie sędziów został złożony na etapie postępowania o uzupełnienie prawomocnego wyroku Sądu drugiej instancji. Ponieważ o uzupełnieniu orzeczenia (art. 351 k.p.c.) sąd zasadniczo orzeka w tym samym składzie, jaki był powołany do rozstrzygnięcia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 września 1973 r., III CZP 47/73 – OSNC 1974/5/83), a powód wniósł o wyłączenie nie tylko wszystkich członków składu orzekającego, ale także pozostałych sędziów Sądu Okręgowego w B., to oznacza, że chciałby przeciwstawić się zasadzie rozpoznawania uzupełnienia wyroku przez Sąd, który wyrok wydał.

W merytorycznej ocenie wniosku Sąd Apelacyjny stwierdził, że wnioskodawca bezpodstawnie zakłada, że żaden z sędziów Sądu Okręgowego nie jest w stanie bezstronnie rozpoznać wniosku o uzupełnienie wyroku, że nie są oni w stanie wykonywać swoich obowiązków orzeczniczych inaczej niż patrząc przez pryzmat pełnionej funkcji lub podległości służbowej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, powód nie wskazał żadnych okoliczności, które uzasadniałyby apriorycznie postawioną tezę. Trzeba przyjmować, że każdy sędzia jest w zakresie orzekania w pełni niezawisły i wolny w podejmowaniu decyzji i wydawaniu orzeczeń (art. 178 Konstytucji), a podlega dyrektywom przełożonych tylko w zakresie działań pozajurydykcyjnych – (w zakresie czynności administracyjnych – art. 79 ustawy – Prawo o ustroju Sądów powszechnych). Zależność służbowa zachodząca między prezesem sądu a sędziami, unormowana w prawie o ustroju sądów powszechnych, ani z istoty swej nie jest stosunkiem osobistym tego rodzaju, że mogłaby on wywołać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów rozpoznających sprawę, ani nie może być uznana sama w sobie za okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.

Sąd Apelacyjny podkreślił ponadto, że samo przeświadczenie strony postępowania sądowego co do tego, że sędzia prowadzi proces wadliwie, nie jest przesłanką do żądania wyłączenia sędziego. Strona może bowiem zwalczać wadliwe orzeczenia wydawane przez sąd przy pomocy środków odwoławczych, natomiast nie może przez składanie nieuzasadnionego wniosku o wyłączenie sędziego lub sędziów, wpływać na skład sądu rozpoznającego sprawę.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego powód zaskarżył zażaleniem „w części dotyczącej odmowy wyłączenia od rozpoznania wniosku o uzupełnienie wyroku dotychczasowy skład orzekający”; zarzucił: naruszenie art. 49 k.p.c. w związku z art. 45 Konstytucji, art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności przez „uznanie, iż w niniejszej sprawie orzekał Sąd bezstronny”; zarzucił ponadto „nieważność postępowania przed Sądem Apelacyjnym poprzez wyznaczenie tego Sądu niezgodnie ze standardami Konstytucji oraz art. 6 Konwencji, gdyż akt wyznaczenia oparto na uprawnieniach wynikających z rozporządzenia władzy wykonawczej (Regulaminie) sprzecznym z Konstytucją co skutkuje nieważnością postępowania w znaczeniu art. 379 pkt 4

kpc”; „naruszenie art. 176 ust. 1 w zw. z art. 8 Konstytucji poprzez pouczenie, iż orzeczenie niniejsze jest prawomocne”.

Żalący się wniósł: „1. o zmianę zaskarżonego postanowienia i wyłączenie dotychczasowego składu orzekającego 2. lub o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi wyznaczonemu zgodnie ze standardami Konstytucji”.

W uzasadnieniu zażalenia żalący powołał się na to, że „przedmiot procesu determinuje konieczność wyłączenia sędziów tego składu tj. sędziów zajmujących funkcje administracyjne w tym Sądzie”.

Zdaniem żalącego się – wbrew twierdzeniom Sądu Apelacyjnego - wniosek o wyłączenie sędziów dotyczył konkretnego prezesa sądu zaprzyjaźnionego z poprzednim prezesem strony pozwanej i obecnym, powiązanego z racji tej samej apelacji w ramach wspólnych działań i spotkań, oraz, że obecność w składzie prezesa sądu ma istotny wpływ na rozstrzygnięcie, podobnie jak zachowanie sędziów w toku procesu apelacyjnego opisane w formie zarzutów naruszenia procedury cywilnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zaskarżone postanowienie zostało wydane w trybie art. 52 § 1 k.p.c. przez Sąd Apelacyjny będący sądem przełożonym nad Sądem Okręgowym w B. Sąd Apelacyjny orzekał w przedmiocie wyłączenia sędziów Sądu Okręgowego w B. po raz pierwszy strukturalnie tak jak w tym przedmiocie sąd pierwszej instancji (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 1972 r., III CZP 76/71, OSNCP 1972 r. z. 9, poz. 152 i uchwała z dnia 6 marca 1998 r., III CZP 70/97, OSNC 1998 r. z. 9, poz. 132). W takiej sytuacji postanowienie Sądu Apelacyjnego w zakresie oddalającym wniosek o wyłączenie sędziów podlega zaskarżeniu na podstawie art. 394 § 1 pkt 10 k.p.c. (por. uchwała z dnia 11 marca 1968 r., III CZP 12/68, OSNCP 1968 r. z. 11, poz. 180). Sąd Najwyższy jest właściwy do rozpoznania zażalenia na podstawie tego przepisu tak jak sąd drugiej instancji. W tej szczególnej sytuacji procesowej Sąd Najwyższy jest – zgodnie z art. 394 § 1 pkt 10 k.p.c. – właściwy do rozpoznania zażalenia jako Sąd drugiej instancji

(por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2004 r., I CZ 145/04 – Lex Nr 585686; z dnia 28 września 2001 r., I PZ 57/01 – OSNP 2003/17/417). Zażalenie powoda należy więc uznać za dopuszczalne.

Rozpatrywany przez Sąd Apelacyjny wniosek powoda o wyłączenie sędziów dotyczy postępowania o uzupełnienie wyroku Sądu drugiej instancji (art. 351 k.p.c.). Wniosek ten dotyczy członków tego samego składu Sądu drugiej instancji, który wydał wyrok z dnia 25 czerwca 2010 r. Na etapie postępowania przed Sądem drugiej instancji wnioskodawca nie wykazał – w ramach procedury przewidzianej w art. 49 k.p.c. – istnienia okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności członków składu orzekającego. Nie wykazał on także istnienia takich okoliczności, które wystąpiłyby po wydaniu wyroku Sądu drugiej instancji na etapie postępowania o uzupełnienie tego wyroku. O uzupełnieniu wyroku powinien rozstrzygać Sąd, który wydał wyrok, w miarę możliwości w tym samym składzie (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 września 1973 r., III CZP 47/73 – OSNC 1974/5/83). Odstąpienie od zasady rozpoznawania uzupełnienia wyroku przez Sąd, który wyrok wydał wymaga od wnioskodawcy wykazania okoliczności zaistniałych już po wydaniu prawomocnego wyroku przez Sąd drugiej instancji. Tymczasem żalący się takich okoliczności nie wskazał. Wnioskodawca nie powołuje się w uzasadnieniu swojego wniosku na okoliczności, które zaistniały po wydaniu wyroku przez Sąd drugiej instancji. Trafne jest stanowisko zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego, że wnioskodawca nie wykazał okoliczności, które uzasadniałyby istnienie okoliczności, o których mowa w art. 49 k.p.c. w stosunku do sędziów biorących udział w wydaniu wyroku z dnia 25 czerwca 2010 r.

Art. 49 k.p.c. stwarza podstawę wyłączenia sędziego, jeżeli istnieją okoliczności tego rodzaju, że mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego. Żalący się brak bezstronności sędziów orzekających w jego sprawie opiera na twierdzeniu, że sędzia pełniący funkcję prezesa sądu czy przewodniczącego wydziału sądu nie jest niezawisły w związku z przedmiotem postępowania - nie może bezstronnie orzekać w sprawie z powództwa innego sędziego (wnioskodawcy) przeciwko Sądowi o odszkodowanie z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu. W tym zakresie – jak to wyżej

wskazano – wnioskodawca nie wskazał żadnych okoliczności, o których mowa w art. 49 k.p.c., które wystąpiłyby dopiero po wydaniu wyroku Sądu drugiej instancji. Subiektywna, a przy tym nieprzekonująca opinia o braku bezstronności sędziów Sądu Okręgowego w B. nie może być uznana za wykazanie przesłanki określonej w art. 49 k.p.c. Bezpodstawność takiej opinii podkreśla również to, że sprawę wnioskodawcy rozpoznawał inny Sąd – Sąd Okręgowy w B. wyznaczony do rozpoznawania sprawy wnioskodawcy wobec wyłączenia wszystkich sędziów Sądów Rejonowych w okręgu Sądu Okręgowego w C.

Odnosząc się do podnoszonego w zażaleniu zarzutu nieważności postępowania określonej w art. 379 k.p.c., Sąd Najwyższy nieważności takiej nie stwierdza. Właściwość Sądu Apelacyjnego została ustalona na podstawie ustawy (art. 52 § 1 k.p.c.) a nie na bliżej nieokreślonych w zażaleniu przepisach regulaminowych. Sąd Apelacyjny rozpoznawał wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Okręgowego w B. jako sąd przełożony nad tym Sądem. Żalący się nie zarzuca w zażaleniu naruszenia przepisu art. 52 § 1 k.p.c. Ponadto żalący się – ograniczając się do twierdzenia, że akt wyznaczenia sędziów oparto na uprawnieniach wynikających z rozporządzenia władzy wykonawczej (Regulaminu) – nawet nie wskazuje konkretnych przepisów, których błędne zastosowanie tylko ogólnikowo zarzuca.

Z tych względów zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.